

DE TRAM

Katholiek Werkmansblad van Sint-Truiden

VERSCHIJNENDE DES ZATERDAGS 'S AVONDS

ABONNEMENTSPRIJS : 2,50 fr. per jaar ; 1,50 per half jaar, voorop betaalbaar.
Men Schrijft in bij den Eigenaar-Uitgever Jos. LEENEN, Hamelstraat, 13, Sint-Truiden en op de postkantoren.

Artikelen en mededeelingen vrachtfrij te zenden, vóór Woensdag avond, aan de Redactie van *De Tram*, Hamelstraat, 13, te Sint-Truiden.
Aankondigingen worden aanvaard tot Vrijdags 's av.

AANKONDIGINGEN : 15 c. den drukregel. RECLAMEN : 25 c. Lange of dikwijls te herhalenannoncen, per accord. Affiches, enz., gedrukt bij den uitgever dezes blads, worden kosteloos als annonce ingelascht.

Aan onze Vrienden!

De lezers van *De Tram* noemen wij alle onze vrienden, en dat zijn zij. Zij hebben het getoond door hunne bereidwilligheid in het steunen onzer moeilijke onderneming, en wij twijfelen niet of zij zullen het blijven toonen met *De Tram* steeds meer en meer aan zijne zending te helpen beantwoorden en hem overal toegang te doen vinden, waar hij eenig goed zou kunnen stichten.

't Is bijzonderlijk op dit tijdstip des jaars, dat zij ons, of liever de zaak die wij verdedigen, hierin grootelijks zouden kunnen van dienst zijn. Op het oogenblik dat de abonnementen op dag- en weekbladen gaan vernieuwd worden, moest elke onzer lezers zich beijveren om ten minste één inschrijver voor *De Tram* bij te werven.

Wie van hen heeft niet eenige vrienden en kennissen waarvan hij, zonder veel moeite, ten minste éénen zou kunnen overhalen om zich aan *De Tram* te abonneren?

Hoeveel invloedhebbende personen bevinden er zich bovendien niet tusschen onze lezers, die ons, met één enkel woord misschien, meer dan één en soms meer dan tien nieuwe abonneenten zouden kunnen bezorgen?

Wij doen dan ook te dien einde een krachtigen oproep aan allen, opdat iedereen het zijne bijdrage tot verspreiding van een blad als *De Tram*, dat, vooral sedert de herziening der Grondwet en de groote uitbreiding van het kiesrecht, in stad en dorp, aan eene zeer dringende noodzakelijkheid beantwoordt.

DE REDACTIE.

Alwie een abonnement neemt voor 1894 ontvangt DE TRAM van heden tot Nieuwjaar gratis, te beginnen zelfs met n° 1 van ons nieuw *feuilleton*.

De personen van buiten de stad, die dit nummer ontvangen en zich aan ons blad zouden willen abonneren, gelieven het *inschrijvingsbewijs* (bijvoegsel aan nummer 25) behoorlijk ingevuld en met 1 centiem gefrankeerd terug te zenden aan den uitgever.

FEUILLETON VAN DE TRAM. 3

DE PIOETERS EN DE KAJOETERS
OF
BELGISCH CONGO
VANDAAG
DE GEMEENTE LUSTHOVE
OPGEDRAGEN
AAN ZIJNE MAJESTEIT LEOPOLD II
door ZAGEMANS (1).

III.
Hoogvliegers zien en vatten,
Waar Domoor blijft op pratten.

In den beginne was de vaart snel en voorspoedig, maar weldra vertraagd door het tempeest; men dacht echter anders rechtstreeks op Mexico te kunnen aanzellen. Reeds ontdekte men, bij middel van den verrekijker, de Belgische expeditie. Maar uit het koopvaardijship stegen noodseinen op. Eene sloop werd losgelaten, en men vroeg uit de verte de betekenis dier seinen.

— Hebt gij eenen Vlaamschen priester aan boord? dat hij dadelijk gelieve te komen.

Eenige minuten later steeg een priester uit de sloop het koopvaardijship in.

— Mijne vrouw, sprak de kapitein, schonk gisteren het leven aan een dochterlijn, en zal het haren Schepper moeten weergeven. De geneesheer heeft alle hoop verloren.

De geestelijke, die niemand anders was dan onze Eerw. Heer Coenegrachts, aalmoezenier van het Belgisch-Mexi-

De priester en het socialismus.

Men hoort nog wel eens hier en daar de stelling verkondigen, dat de priester zich niet mag mengen in den strijd van het openbaar leven, en dat hij zijn kleed besmeurt, wanneer hij als strijder voor de goede zaak niet aarzelt in volksverenigingen op te treden en openlijk zijn woord te doen gelden voor vriend en vijand.

Voor hen, die zoo denken, is het geenszins ondienstig kennis te nemen van wat door den Zeer Eerw. Overste der Congregatie van het Heilig Hart werd medegegeeld in eene vergadering van den Katholiek-Socialen Bond, dezer dagen te Parijs gehouden.

Een zijner priesters, zoo zeide hij, bevond zich onlangs te Rome en had het voorrecht door den heiligen Vader in bijzondere audientie te worden ontvangen.

Het gesprek kwam op Montmartre, en toen zeide de Paus onmiddellijk : « Montmartre, maar daar is immers de Eerw. Heer Garnier candidaat geweest en heeft hij zoovele stemmen verworven onder de arbeidende klasse.»

— « Ja, heilige Vader, » klonk het antwoord, « de Eerw. Heer Garnier is te Montmartre candidaat geweest.»
— « Welnu, vervolgde Z. H., zeg hem dan, dat de Paus » tevreden is over zijn optreden en hem aanspoort op » den ingeslagen weg voort te gaan. Juist op die wijze » moet men tot het volk gaan, om het te beletten ver- » keerde paden te bewandelen en het te toonen, dat de » katholieke godsdienst zijne beste steun is. Ik verzoek » u nogmaals den Eerw. Heer Garnier te zeggen, dat ik » hem aanmoedig en dat ik hem mijnen bijzonderen » zegen verleen... »

Deze woorden van den Paus, wij twijfelen er niet aan, zullen het hart van den ijervollen priester met nieuwen moed hebben vervuld; eervoller goedkeuring bij zijn kloekmoedig optreden kan hem ook niet te beurt vallen! Maar bevatten die woorden van het Opperhoofd der Kerk, die woorden van goedkeuring en aanmoediging voor den eenen, geen diepe les, geen stille terechtwijzing voor hen, die uit verkeerde opvatting van des priesters zending of uit te verregaande toegevendheid jegens den vijand, hem zouden willen terughouden van het strijdperk, waar eer en plicht hem roepen ter verdediging van Kerk en maatschappij? Wanneer zal men toch eens afbreken met het liberale beginsel dat de priester zich niet mag bewegen buiten de enge muren van Gods tempel, of zijnen geestelijken invloed niet doen gelden in den drang, in den strijd van het openbare leven.

caansch leger, werd onmiddellijk bij de zieltoegende gebracht; hij hoorde hare biecht, gaf haar Ons-Heer en de Heilige Olie.

Mijn kind, mijn arm kind, deed ze maar niets dan zuchten! ach mochte ik het toch op Belgischen bodem nederzetten, bij haar broederken, en dan sterven! Maar, riep zij op haren man, wij moeten toch samen ons dochttertje verzorgen, gelijk wij onzen Joseph verzorgd hebben.

— Aanstonds, mijne dierbare, antwoordt snikkend vader Sampermans, wacht tot het wichtje zal gedoopt zijn.

En de Eerw. Heer Coenegrachts doopte het en gaf het den naam van Agnes. Hij was peter en eene Engelsche religieuze, die op het schip was, meter.

— Goede Heer, sprak de vader, zoudt gij gelieven de geboorteakte van ons kind op te stellen? Wij zullen ze onderteekenen.

Na de akte van den doop, onderteekenden vader en moeder : « Wij bevestigen onder eed, in tegenwoordigheid van den Eerw. Heer Coenegrachts, aalmoezenier van het Belgisch-Mexicaansche leger, alsook in tegenwoordigheid der Eerw. Zuster Maria-Florida, uit het Sint-Franciscanessenklooster van New-York, dat de kleine Agnes Sampermans zooveen gedoopt, en heden den... om 3 ure 's nachts, geboren, onze wettige dochter is. » En zij onderteekenden alle vier : H. Coenegrachts, aalmoezenier van het Belgisch-Mexicaansche leger, priester van het bisdom Luik; Joseph Sampermans, vader; Emma Sampermans, geboren Grieten, moeder. De geneesheer zette er ook nog zijn handteeken bij : John Fulton of London.

Nu werden dezelfde voorzorgen voor de toekomst van Agnes genomen als, voor het vertrek, ten voordeele van den kleinen Joseph. « Zuster Maria-Florida bovengenoemd, luide een naschrift, gelast zich de voogdij te dragen van de kleine doopeling, gemachtigd als zij is voor en in naam der ouders te handelen. » Zij onderteekenden weer allen,

Te vergeefs zal men trachten het tijdelijke van het geestelijke te scheiden! De Kerk kan niet belangloos toezien hetgeen buiten haar omgaat! De goddelijke zending harer priesters bestaat niet alleen in het lezen van den breviër, in het zingen van eenen *de profundis*, in het aanhooren en vergeven van eenige zonden in eenen muffen biechtstoel, neen, breeder, veel meer uitgestrekt is hun werkkring.

De priester is aangesteld en verantwoordelijk voor het geestelijk welzijn van het volk aan zijne zorg toevertrouwd. Loopt dat geestelijk welzijn gevaar, wordt het bedreigd, dan is het zijn plicht kloekmoedig den vijand onder de oogen te zien, zonder schroom het gevaar aan te toonen, te waarschuwen, te strijden voor het geloof dat onafscheidbaar verbonden is met het heil van de maatschappij.

God zij dank! het ontbreekt ons niet aan priesters die hunnen plicht verstaan. Onze hooggeëerbiedigde Kerkvoogd Mgr Doutreloux draagt terecht den schoonen titel van « Bisschop der werklieden. » Gloeiend van ijver voor het heil der kudde hem toevertrouwd, treedt hij op als trouwe bewaker van den schat, van het geloof des volks. Hij ziet het gevaar, hij waarschuwt, hij bidt, en gestekt door zijn voorbeeld, aangemoedigd door zijn woord vereenigen zich met hem zijne priesters, strijdende denzelfden heiligen strijd.

Aan den invloed van den priester en diens onvermoeide werkzaamheid hebben wij te danken, dat het socialismus tot hiertoe niet dieper is doorgedrongen. Geen wonder dan ook dat onlangs een socialist in eene vergadering openlijk verklaarde, dat de gevaarlijkste vijand van de sociaal-democratie het priesterdom is. Hij raadde daarom zijne toeoorders aan geene priesters meer in hun midden toe te laten.

Eene dergelijke verklaring legt eene welsprekender getuigenis af van den zegenrijken arbeid des priesters, dan een boekdeel vol lofuitingen!

Lichtstralen.

In een vorig onderhoud hebben wij reeds ter loops gesproken over de bewoners van Congoland, doch het betaamt dat wij nader kennis maken met onze zwarte broeders.

't Is waar, het zijn wilden, de aangenomen kinderen van onzen Koning, ongelukkigigen liever, die door eeuwenlange barbaarschheid tot zedelijk verval geraakt

en deze akte werd bestempeld met den zegel van het schip. — Kom, riep de moeder, breng mij mijne Agnes, breng mij mijne Agnes!

Zuster Florida nam het wicht van de tafel, waar men het had op neergelegd, gaf het de moeder te kussen, en deze blies in de armen der Zuster haren laatsten adem uit op het rozenkoortje van de tengere doopeling: de eene eindigde wat de andere zooveen begon. Bittere scherts van leven en dood!

Wij kunnen hier niet anders dan ter loops de gebeurtenissen aanhalen. De Belgische expeditie bleef nog eenige dagen vlot liggen, terwijl het koopvaardijship zijne waren loste, en weer zich uitrustte om dadelijk te vertrekken. Maar één ongeluk komt nooit alleen. De *Vomito negro* of gele koorts, die bode van de dood in de haren van Vera-Cruz, tastte den Heer Sampermans aan, en deze stierf in de armen van den Eerw. Heer Coenegrachts, die met tranen in de oogen op zich nam de familie te Antwerpen kennis van die treurige gebeurtenissen te geven. En Maria-Florida, een Engel van Liefdezuster, eene tweede moeder door de Voorzienigheid het arme weesje geschonken.

Na rekening, bij de terugkomst te Antwerpen, bleek dat de handel vrij voordeelig was geweest, groote winsten had verwezenlijkt en dat de twee weesjes, na hunne meerderjarigheid, in bezit van een groot fortuin gingen gesteld worden.

Eenieder zal deze opmerking maken : Is het nu niet jammer dat dit lief huisgezin, te Brugge, waar het van zijne renten reeds deftig kon leven en zijn zootje eene goede opvoeding betalen, is het niet jammer zulk eene verschrikkelijke kans nogmaals te gaan wagen! Maar moeder was een kind van de zee, op zee geboren, op zee grootgebracht, dochter van eenen zeekapitein, en wie is de sterveling die zijn geluk of ongeluk van te voren kent? En dan, de zucht naar meer rijkdom... Ja, de arme weezen zijn te beklagen;

het vuur uit bij middel van een beddedeken, doch het was te laat. De ongelukkige vrouw is aan hare brandwonden overleden.

— De influenza begint weer op onrustwekkende wijze te woeden, vooral in den omtrek van Gent. Te Sleidinge is de gansche bevolking aangetast. In de fabriek Dobelaere zijn bijna al de werklieden door de ziekte aangedaan.

LUIK, 7 Dec. — De werkstaking te Sprimont is geëindigd. De Werk- en Nijverheidsraad heeft het verschil tusschen werklie en patroons doen eindigen. De betalingen zullen voortaan geschieden op den 10 en den 25 van elke maand, en niet meer 's Zaterdags daaropvolgende.

Verschrikkelijk!

Een ajusteerder, Henri B. van Walcourt, en een 17jarig meisje, Marguerite M. geheeten, hadden over eenige dagen hunnen intrek genomen in eene herberg van Lodelinsart

Dinsdag ontmoette het meisje B. in gezelschap eener andere vriendin en er ontstond twist tusschen hen, na welken zij besloten zich samen te zelfmoorden.

Zij meenden zich eerst te vergifigen, doch geen vergif konnende vinden, besloten zij hunne toevlucht te nemen tot den revolver.

Zij stalen bij eenen wapenmaker twee revolvers, dronken eenige glazen brandewijn om zich moed te geven en schoten toen bijna gelijktijdig hunne wapens af.

Henri viel dood neer. Het meisje overleefde hare wonde, en kon inlichtingen geven over het gebeurde.

Men kan denken hoe dit drama de bevolking van Lodelinsart ontroerde.

Gedenkzuil Andr. De Weerd(*).

Er heeft zich te Antwerpen een comiteit gevormd, dat voor doel heeft de nagedachtenis van den luimigen volksdichter Andreas De Weerd door een gedenkzuil op zijn graf te verheerlijken.

De volksliederen waarmee deze eigenaardige Vlaming de lachspieren van groot en klein, arm en rijk gedurende eene halve eeuw in beweging hield, zijn ruim 1800 in getal en zullen ongetwijfeld bij het Vlaamsche volk blijven voortleven. Dit is echter niet voldoende: de naam van dien waren volksvriend moet door een blijvend huldeteecken tusschen onze verdienstelijkste Vlaamsche strijders aangewezen worden.

't Is eene echt vaderlandslievende onderneming die door bovengenoemd comiteit werd opgevat, en wij wenschen dezelve weldra met den besten uitslag bekroond te zien.

Wij laten hier een lied van Andr. De Weerd volgen, dat wij menigmaal in vriendenkring hebben hooren zingen en waarvan vele onzer lezers wellicht de schoone wijze nog niet vergeten hebben.

Sterfgevallen.

De Eerw. Heer R. J. Von den Busch, priester van 1868, oud-pastoor van Freeren, is den 2 li. godvruchtig overleden te Tongeren, in den ouderdom van 50 jaren. — De Eerw. Heer Lejeune, priester van 1858, oud-professor der Wetkunde aan 't Seminarie van S. Quirin (Huy) en der Rhetorica aan 't Seminarie van Sint-Truiden, oud-diocesaan inspecteur van 't lager onderwijs, pastoor van Sint-Vincent te Luik sedert 1882, is den 6 dezer, na eene kortstondige ziekte, godvruchtig overleden in den ouderdom van 59 jaren.

Boekbeoordeeling.

DE WONDERDOENER DER XVIIIe EEUW. — *Leven, Deugden en Mirakelen van den gelukzaligen GERARDUS MAJELLA, leechbroeder van de Congregatie des Allerheiligsten Verlossers*, door den E. P. SAINT-OMER, vertaald door den E. P. MIEVIS.

Waarlijk onder alle opzichten een prachtig boek; de wonderdeugden van den Heilige in aantrekkelijke tafereelen geschetst; de gedurige mirakelen, die zijn kinderlijk betrouwen beloonen; zijne bijzondere godsvrucht tot het Allerheiligste Sacrament en tot Onze-Lieve-Vrouw, dit alles maakt het leven van den gelukzaligen Gerardus Majella tot eene even boeiende als stichtende en weldoende lezing, die wij iedereen van ganscher harte aanbevelen.

De geringe prijs, 0,75, van dit schoon werk stelt het ten andere in het bereik der minst voorziene beurzen.

Dit boek is te bekomen bij den uitgever van *De Tram*, Hamelstraat, 13.

Burgerlijke stand der stad St-Truiden

Aangiften van den 2 tot den 8 December.

GEBORTEN

Mannelijk : 7. — Vrouwelijk : 2.

HUWELIJKEN

Defroidmont, Leonardus, met Abeels, Florina, — Cleynen, Joseph, met Thys, Rosalia.

OVERLIJDENS

Berger, Maria, oud 81 jaren, ongeh. — Abeels, Cecilia-Philomena, oud 52 jaar, echtg., van Achten, Petrus-Eugenius. — Vanoirbeek, Lambertus, oud 16 jaar.

Kinderen onder de 7 jaren, 0.

MARKTPRIJZEN.

ST-TRUIDEN, 9 Dec. — Tarwe de 100 kilo's 14.25 fr. Koren de 100 kil. 12.50. Haver de 100 kil. 16.50 fr. Garst de 100 kil. 17,00 fr. Aardappelen de 100 kil. 4,00 fr. Boter de kilo 2,60 fr.

STAD SINT-TRUIDEN.

Openbare Aanbestedingen.

De Burgemeester en Schepenen der Stad Sint-Truiden maken bekend, dat Dinsdag, 12 December aanstaande, te 10 ure voor middag, er, in eene der zalen van het Stadhuis, zal overgegaan worden tot de openbare aanbesteding :

- I. Van het opladen en wegvoeren, gedurende het jaar 1894, van de vuilnis en aardasch der Stad, in twee loten.
- II. Van de ontvangst, gedurende hetzelfde jaar, der rechten op het wegen en meten van kolen en gruis en het meten van kalk.

Op het stapelen, op de marktdagen van 's Woensdags en 's Zaterdags, van brandstoffen en kalk; op het stapelen van paarden, op de jaarmarkt van Vastenavond, en van hoornbeesten en varkens, op de markten van 's Zaterdags.

III. Van de levering, zonder voorafgaande bepaling van hoeveelheid, van de voorwerpen hierna aangeduid (alles van de beste kwaliteit), welke de Stad zal noodig hebben gedurende het jaar 1894, te weten : 1° kareelen, 2° blauwe dak-

pannen, 3° roode dakpannen, 4° schaliën en 5° zavel van Berg-op-Zoom.

De zavel zal moeten geleverd worden op bepaalden tijd en op de plaatsen door den opziener der werken aan te wijzen.

IV. Van de drukwerken en leveringen ten dienste der verschillende bureelen van het Gemeentebestuur, gedurende de jaren 1894, 1895 en 1896.

De aanbesteding der voorwerpen onder de nummers I, III en IV zal plaats hebben bij middel van geslotene commissiën. Deze zullen moeten inhouden den prijs per duizend voor de bouwstoffen onder de nummers 1, 2, 3 en 4, per kubieken meter voor den zavel, en per nummer van den inventaris voor de drukwerken.

Het kohier van lasten en voorwaarden bevindt zich op het Stadssecretariaat, ter inzage der belanghebbenden.

St-Truiden, den 1 December 1893.

Op bevel :
DE SECRETARIS,
OD. OTTEN.

DE BURGEMEESTER,
G. VANVINCKEROY.

VERSCHEENEN

bij Jos. LEENEN, Hamelstraat, 13, St-Truiden

**VERMAKELIJKE EN LEERRIJKE
ALMANAK voor 1894**

De gewone, 10 c. — De dubbele, 20 c.

**NIEUWE SINT-TRUIDENSCH
PLAKALMANAK
voor 1894**
in kleurendruk. — 10 c.

HUIS GOFFIN-STREIGNART
Brusthemstraat, Sint-Truiden

CHEMISCHE MESTSTOFFEN
ENKELE EN SAMENGESTELDE

TE HUREN te Half-Maart een schoon COMMERCIEHUIS, gelegen in de Brusthemstraat en bewoond door M. Vrancken-Lepinois. — Zich te bevragen bij M. KNAPEN, rentmeester, Statiestraat.

TE HUREN voor Half-Maart 1894, schoone en aangenaam gelegen KWARTIERS.
Adres op het bureel van dit blad.

Boekhandel van Jos. LEENEN, Hamelstraat, St-Truiden

SCHOONE KEUS NUTTIGE

KERSTMIS- EN NIEUWJAARSGESCHENKEN

Atlansen van 75 centimen tot 6 fr., — Woordenboeken Vlaamsch-Fransch en Fransch-Vlaamsch van 3, van 6 en van 40 fr., — Verf- en Passerdoozen, — allerhande Teekencahiers, Fantasiebeeldkens en andere, — Fantasiekaarten, — Prenten en Prentenboeken, — rijke keus van Pennedoozen, Pennestelen, Cahiers, Calepins, Portefeuilles en alle ander Schoolgerief, — Kerkboeken, — Paternosters, — Kribbekens, — Ganzenspelen, — allerlei Snijwerk, — Nieuwjaarsbrieven van alle prijzen, enz., enz.

BIJZONDER GESCHIKT EN LEERZAAM KERSTMIS- EN NIEUWJAARSGESCHENK

Onderrichtingen en Gebeden voor de heilige Mis, ten gebuike der katholieke scholen, uit het Fransch van den Z. E. Heer CARTUYVELS, Pastoor te Luik, vertaald door eenen Priester uit dit Bisdom. Net gedrukt kerkboekje in banden van 0-30, 0-60, 0-70, 0-85 en 1-50.

